

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Uttalelsen er også sendt på e-post
til postmottak@jd.dep.no med kopi
til kaja.kolvig@jd.dep.no

Vår ref. #296655
Deres ref. 15/1331

Oslo, 15. mai 2015

Høringsuttalelse om endringer i utlendingsforskriften - anmodning om omgjøring fremmet fra utlandet i saker som omfatter tvangsreturnerte barn med lang oppholdstid i Norge

Redd Barna vil takke for muligheten til å komme med innspill til forslaget om anmodning av omgjøring fremmet fra utlandet i saker som omfatter barn med lang oppholdstid i Norge, som ble tvangsreturnert i perioden 1. juli 2014 til 18. mars 2015.

Vi legger til grunn at innspillene i den svært korte høringsrunden tas på største alvor og at det basert på disse gjøres en grundig vurdering av forslaget slik det i dag foreligger.

Innledning

Redd Barna arbeider for at barn skal få oppfylt sine menneskerettigheter slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon. I vårt arbeid er det særlig viktig å styrke rettighetene til utsatte grupper barn.

Redd Barna har i mange år jobbet for at asylsøkende barn og unge i Norge skal ha de samme rettighetene som alle andre barn her i landet. Som en rettighetsbasert organisasjon ønsker vi å virkeliggjøre asylsøkerbarns rettigheter ved å jobbe aktivt for at myndighetene skal gi barna en rettsikker behandling av sin asylsøknad og sikre omsorgstilbud og tilfredsstillende livskvalitet for alle barn. Vi jobber for å synliggjøre at også barn som kommer til Norge som asylsøkere først og fremst er barn, med de samme behov og rettigheter som andre barn i Norge.

Gjennom våre frivilliges aktiviteter for barn i mottak har Redd Barna god innsikt i og kunnskap om denne gruppen barns situasjon og levekår i Norge. Vi har også innhentet erfaringer fra barn om hvordan det er å være barn som søker asyl i Norge gjennom prosjektene *Mens vi venter* (2010) og *Den alvorlig store meldingen fra barn som søker asyl i Norge* (2013).

Redd Barnas innspill

Redd Barna støttet rettshjelpsdugnaden i regi av NOAS, og sendte sammen med Norsk Folkehjelp, LO og NOAS brev til justisdepartementet og statsministerens kontor tidlig i september hvor vi ba om at regjeringen bevilget penger til informasjon og rettshjelp til familier med lengeværende barn, i forbindelse med at det skulle innføres nytt regelverk.

Vi ba også om at sakene til barn som har vært mer enn tre år i Norge ble berostilt, slik at familiene ikke risikerte å bli sendt ut før saken deres hadde blitt behandlet på nytt. Dette skjedde som kjent ikke, og vi støttet derfor SVs representantforslag i Stortinget om at alle sakene til barn som var sendt ut i 2014 skulle bli behandlet på nytt.

Vi imøteser derfor at det nå innføres en endring i utlendingsforskriften, slik at en del av sakene nå skal behandles på nytt etter utlendingsloven § 38 og den nye utlendingsforskriften § 8-5 av 8. desember 2014.

Vurdering av opphold i hjemlandet

Redd Barna er imidlertid sterkt kritiske til at det i forslaget ikke presiseres at opphold i utlandet ikke skal telle negativt i saken. I stedet foreslår departementet at vurderingen skal ta utgangspunkt i barnets tilknytning på det tidspunktet nye forskriftsbestemmelser trer i kraft, som vil si forsommeren 2015. Siden noen av barna da kan ha oppholdt seg i hjemlandet i opptil ett år, åpner formuleringen for at tilknytningen til Norge kan ansees svekket. Vi vil understreke at for de familiene som kvalifiserer for oppholdstillatelse, vil opphold i utlandet etter utsendelse være resultat av en feil gjort av norske myndigheter. Redd Barna mener derfor det er helt urimelig at familier, som på utsendelsestidspunktet kvalifiserte for oppholdstillatelse, likevel risikerer å få avslag.

I høringsbrevet står det at «det bør sees hen til i hvilken grad barnet har opprettholdt kontakt med Norge, og om barnet har opparbeidet seg tilknytning til hjemlandet etter uttransport». Redd Barna mener dette vurderingskriteriet kan medføre at barn og familier som lever under de vanskeligste forholdene etter retur vil ha en svekket sak sammenlignet med familier som har tilgang til mobiltelefon og internett, og at dette kan føre til en uforsvarlig forskjellsbehandling.

Forslaget synes også å legge uforholdsmessig stor vekt på tilknytningen et kortere opphold i foreldrenes hjemland etter utsendelsen kan ha gitt, når det samtidig kreves over fire år i Norge før en slik tilknytning ansees sterk nok. Det er på det rene at disse barna ikke skulle ha vært sendt ut før deres sak ble individuelt behandlet etter det nye regelverket, og når sakene nå gjenopptas er det tilknytningen barna opparbeidet seg i Norge som må legges til grunn for vurderingen.

Informasjon fra NOAS tilsier at terskelen for å innvilge opphold til familier med lengeværende barn allerede er svært høy, og med kriteriene som oppstilles i forslaget

stiller Redd Barna spørsmål med hva som egentlig er intensjonen i forslaget. Hensikten med å innføre en slik spesialregel må være å rette opp feil som er begått, ikke å legge til enda flere argumenter som kan telle negativt.

Vi minner om at det innenfor gjeldene lovverk er flere gode argumenter til at det nettopp *skal* gis opphold, og vi kan ikke se at disse klargjøres i forslaget. Redd Barna er sterkt bekymret for at en forskrift som ikke presiserer i klare ordelag at opphold i hjemlandet ikke skal telle negativt, kan føre til at det knapt vil være noen familier som gis oppholdstillatelse etter en ny gjennomgang av saken.

Norges forpliktelser etter barnekonvensjonen

Redd Barna ser med uro på hvordan Norges forpliktelser etter barnekonvensjonen oppsummeres i forslaget. I stedet for å legge vekt på hvilke rettigheter som følger av barnekonvensjonen og hvordan vi kan utforme et regelverk som i best mulig grad ivaretar barns behov, synes fokuset å være på hvor streng linje man kan legge seg på uten at det er et klart brudd på barnekonvensjonen. Vi minner om at intensjonen i endringen i utlendingsforskriften § 8-5 fra 8. desember 2014 er å legge *mer* vekt på hensynet til barnets beste, og vi stiller oss derfor svært undrende til at forslaget på ingen måte ikke synes å gjenspeile dette.

Barnekonvensjonen artikkel 3 bestemmer at «ved alle handlinger som berører barn, enten det foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn». Ordene «skal være» plasserer en sterk juridisk forpliktelse på statene, og betyr at stater ikke kan utøve skjønn med hensyn til om barnets beste skal vurderes og tillegges riktig vekt som et grunnleggende hensyn i alle tiltak som iverksettes.

General Comments no. 14 om barnets beste som grunnleggende hensyn fra FNs barnekomité etterlater ingen tvil om at utlendingsmyndighetene er forpliktet til å vurdere barnets beste og legge det til grunn som et *grunnleggende* hensyn, ikke som ethvert annet hensyn. FNs barnekomité, som er barnekonvensjonens tolkings- og overvåkningsorgan, er også helt klare på at dersom det likevel er andre hensyn som går foran hensynet til barnets beste, må det begrunnes med svært sterke argumenter.

Barnekomiteen mener også at å se det beste for barnet som *grunnleggende*, krever en bevissthet om at barnets behov må vurderes ved alle handlinger som berører dem og en *vilje* til å prioritere disse interessene.¹ Vi minner også om at komiteén i sine

¹ General Comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration, paras 6, 36, 37, 39, 40.

tilbakemeldinger spesifikt har bedt Norge sørge for at det alltid blir lagt grunnleggende vekt på hensynet til barnets beste og barnets tilknytning til Norge når det skal tas en avgjørelse om barnets fremtid.²

Myndige søsken må omfattes

Redd Barna mener at også myndige søsken som fylte 18 år før 1. juli 2014 og som har bodd i Norge sammen med yngre søsken, skal omfattes dersom familien gis tillatelse. Disse personene risikerer ellers å få avslag etter dagens regler. Det følger både av EMK art. 8 og av barnekonvensjonen art. 16 at barn har rett til familieliv, og at barn ikke skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, eller sitt hjem.

Barna som er tvangsreturnert har allerede opplevd store omveltninger det siste året, og vi mener det vil påføre disse familiene urimelige ekstrabelastninger dersom de nå risikerer å bli adskilt fra eldre søsken.

Vurdering av beskyttelsesbehov

Redd Barna er kritiske til at departementet skriver i høringsbrevet at det ikke skal foretas en ny vurdering om det skal gis beskyttelse etter Utlendingsloven § 28. Vi vil understreke at det i vurderingen av hensynet til barnets beste ikke bare er tilknytningen til riket som skal legges til grunn, det skal også gjøres en vurdering av barnets nåværende situasjon. Dersom noen av familiene anfører substansielle anførsler om behov for beskyttelse må disse vurderes, slik at familier som har krav på det får flyktningstatus.

Barn har rett til å bli hørt

Vi er glade for at forslaget legger opp til at sakene skal behandles i nemnd, og for å sikre en god gjennomføring er det noen kriterier som må være på plass. I følge art. 12 i barnekonvensjonen har barn rett til å bli hørt i alle saker som angår dem, og deres mening skal tillegges vekt. I forbindelse med gjennomføringen av nemndsmøte må det derfor etableres ordninger som sikrer at barna får mulighet til å si sin mening om sin egen situasjon i Norge og i hjemlandet dersom de ønsker det.

Det er svært viktig at barnet får god informasjon, og at høringen kan foregå på barns premisser under trygge rammer. For å sikre dette anbefaler vi at det legges til rette for at en sakkyndig, med særlig kompetanse på å snakke med barn i sårbare livssituasjoner, snakker med barn og foreldre i forkant av nemndmøtet. Dersom barnet etter å ha fått god informasjon ønsker å uttale seg, kan sakkyndig høre barnet og skrive notat som så

² Behandling av Norge fjerde rapport til FN om oppfølging av barnekonvensjonen. Avsluttende merkander fra FNs komité for barnets rettigheter (2010), merknad 52 (j)

blir et dokument i saken. Dette vil sikre at barnet ivaretas på en god måte, noe som er avgjørende siden dette er barn i en svært sårbar livssituasjon. Det vil være krevende å ivareta barnet siden høringen nødvendigvis må gjøres over telefon eller på skype, og vi mener derfor det er nødvendig at den som gjennomfører høringen har spesifikk barnefaglig kompetanse.

Fri rettshjelp

Redd Barna er bekymret over at høringsbrevet ikke nevner midler til rettshjelp, til tross for at det i avtalen mellom regjeringen og samarbeidspartiene spesifikt slås fast at det skal gis midler til organisasjoner som kan gi rettshjelp til de utsendte familiene. Rettshjelp er helt avgjørende for en ny og rettssikker vurdering av saken, og for at saken skal bli så godt opplyst som mulig.

Siden det her er snakk om mange saker og krevende arbeid, er det viktig å komme i gang så raskt som mulig. Vi ber derfor om at det snarlig settes av midler til rettshjelp *spesifikt* til behandling av disse sakene, slik at de aktuelle organisasjonene kan starte arbeidet.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Barn i Norge

Rannveig Åsheim
Spesialrådgiver flyktningsbarn